

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 267

**Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir
ve 21 Milletvekilinin Ceza ve Güvenlik
Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile
Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Teklifi (2/3632) ve Adalet Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3632 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	4
- Genel Gerekçesi	10
- Madde Gerekçeleri	10
• Adalet Komisyonu Raporu	13
• Muhalefet Şerhleri	18
• Teklif Metni	40
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	40

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Abdullah Güler</i>	<i>Yusuf Başer</i>
Kahramanmaraş	İstanbul	Yozgat
<i>Ramazan Can</i>	<i>Mihrimah Belma Satır</i>	<i>Ali Özkaya</i>
Kırıkkale	İstanbul	Afyonkarahisar
<i>Metin Gündoğdu</i>	<i>Feyzi Berdibek</i>	<i>İsmail Bilen</i>
Ordu	Bingöl	Manisa
<i>Zülfü Demirbağ</i>	<i>Harun Karacan</i>	<i>Murat Baybatur</i>
Elâzığ	Eskişehir	Manisa
<i>Zafer Işık</i>	<i>Nazım Maviş</i>	<i>Adil Çelik</i>
Bursa	Sinop	Balıkesir
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>	<i>Niyazi Güneş</i>	<i>Cengiz Demirkaya</i>
Erzurum	Karabük	Mardin
<i>Öznur Çalık</i>	<i>Orhan Yegün</i>	<i>Mehmet Ali Özkan</i>
Malatya	Ankara	Manisa
	<i>Jülide Sarıeroğlu</i>	
	Adana	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

26.05.2021

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Lütfiye Selva Çam

Ankara

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.05.2021

Emrullah İşler

Ankara

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na 25.05.2021 tarihinde sunulan 2 / 3632 Esas Numaralı "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

27.05.2021

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Selim Yağcı

Bilecik

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yasin Uğur

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Salim Çivitcioğlu
Çankırı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imza koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

26.05.2021
Burhan Çakır
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

26.05.2021
Süleyman Karaman
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3632) Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

27.05.2021
Abdullah Nejat Koçer
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.05.2021

Recep Özel

Isparta

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kahramanmaraş Milletvekili Sn. Ahmet ÖZDEMİR'in ilk imza sahibi olduğu Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

26.05.2021

Tülay Kaynarca

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Selman Oğuzhan Eser

Karaman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kahramanmaraş Milletvekili Sn. Ahmet ÖZDEMİR'in ilk imza sahibi olduğu Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

26.05.2021

Hülya Nergis

Kayseri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Selahattin Minsolmaz

Kırklareli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25.05.2021

İlyas Şeker

Kocaeli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3632 Sayılı Ceza Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

25.05.2021

Ahmet Sorgun

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Hacı Özkan

Mersin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ali Cumhur Taşkın

Mersin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Zeynep Gül Yılmaz

Mersin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifime imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

26.05.2021

Recep Uncuoğlu

Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Osman Nuri Gülaçar

Van

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3632)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun yaklaşık onaltı yıllık uygulaması sırasında zaman zaman değişiklikler yapılmış ve infaz sistemimizin daha etkin ve verimli işlemesi sağlanmıştır. Yapılan bu değişikliklere ek olarak, hükümlülerin dış dünya ile ilişkilerini teknolojik imkanlardan yararlanmak suretiyle güçlendirerek cezanın ıslah amacına yönelik bir takım yeni düzenlemeler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Teklifle, ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının incelediği yerler bakımından görev alanı genişletilmekte ve bu kurullar tarafından düzenlenen raporların bir örneğinin, uluslararası insan hakları kuruluşlarıyla doğrudan iletişim halinde olan veya insan hakları bakımından görüş ve önerilerde bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna da gönderilmesi sağlanmaktadır.

Teklifle, ceza infaz kurumlarının yönetim ve işleyişiyle ilgili olarak uygulamada ortaya çıkan bir takım sorunların giderilmesi yanında Türk Ceza Kanununda değişiklik öngörülerek, uygulamada ortaya çıkan bazı farklılıkların giderilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan İnsan Hakları Eylem Planında yer alan bazı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi de hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına bent eklemek suretiyle, izleme kurullarının görevleri arasına yeni bir görev eklenmektedir. Düzenlemeye göre izleme kurulları, hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görebilecek, inceleyebilecek, yönetici ve görevlilerden bilgi alabilecek, hükümlü ve tutukluları dinleyebilecektir.

Maddenin mevcut (3) numaralı bendinde düzenleme yapmak suretiyle, ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları tarafından mevzuat ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle belirlenen ilkeler çerçevesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin yönetim, işleyiş ve uygulamalarına yönelik düzenlenen raporların bir örneğinin Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna da gönderilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, bu raporların infaz hakimliklerine gönderilmesi bakımından infaz hakimliğine yapılmış bir şikayetin bulunması koşulu kaldırılmaktadır.

Madde 2- Maddeyle, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 18 inci maddesine fıkra eklenmek suretiyle, soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla Cumhuriyet başsavcılarında sorumluluk verilmektedir.

Madde 3- Maddeyle, 5235 sayılı Kanununun 40 ıncı maddesine eklenen fıkrayla, soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılarında sorumluluk verilmektedir.

Madde 4- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinde fiili işlediği sırada akıl hastası olanlar hakkında verilen güvenlik tedbirlerinin infaz usulü belirlenmiştir. 14/4/2020 tarihli ve 7242 sayılı Kanunla 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununda yapılan değişikliklere göre infaz aşamasında verilecek kararların infaz hakimleri tarafından verilmesi gerekmektedir. Ancak, uygulamada infaz hakimlikleri ile hükmü veren mahkemeler arasında görev bakımından uyumsuzluk çıktığı gözlemlenmiştir. Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle uygulamada ortaya çıkan tereddütün giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 5- Maddeyle, Türk Ceza Kanununun 59 uncu maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, yabancı hükümlüler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazına karar verildiği takdirde sınır dışı edilme işlemleriyle ilgili olarak bu hükümlülerin durumlarının İçişleri Bakanlığınca değerlendirilebilmesine imkân sağlanmaktadır. Böylelikle, yabancı hükümlünün koşullu salıverilmesi veya cezasının infazının tamamlanması hâlleri bakımından uygulanan bu tedbirin, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına karar verilmesi hali bakımından da uygulanması sağlanmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 17 nci maddesinde yapılan değişiklikle, infazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi halinde cezasının infazının, çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilmesine imkân tanınmaktadır. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemeyeceği gibi çocuğun ölmesi veya babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhal infaz edilecektir.

Madde 7- Maddeyle, 5275 sayılı Kanununun 54 üncü maddesine hüküm eklemek suretiyle, buldukları ceza infaz kurumundan başka bir kuruma nakil talebinde bulunan hükümlülerin maddi durumlarının yetersiz olduğunu belgelendirmeleri durumunda, bu hükümlülerden nakil giderlerinin alınmayacağı kabul edilmektedir.

Madde 8- Maddeyle, 5275 sayılı Kanununun 68 inci maddesine yeni hükümler eklenmektedir. Maddenin birinci fıkrasına eklenen hükümle, hükümlülerin, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda Adalet Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilmelerine imkân sağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, hükümlü tarafından resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgrafların, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilmesine imkân tanınmaktadır.

Maddeye eklenen beşinci fıkrayla, kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgrafların dijital olarak kaydedilebileceği veya fiziki olarak saklanabileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu iletilere ilişkin kayıt veya belgeler, amacı dışında kullanılmayacak, kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılmayacak ve herhangi bir soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinecektir. Ancak, dördüncü fıkra kapsamında resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks, telgraf ve elektronik iletiler, dijital olarak kaydedilemeyecek veya fiziki olarak muhafaza edilemeyecektir.

Madde 9- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 83 üncü maddesine eklenen fıkrayla, ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün ziyaretçileriyle yaptığı görüşmelere ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, hükümlülerin ziyaret süresi uzatılmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde değişiklik yapmak suretiyle, hükümlüler bakımından hasta ziyareti amacıyla verilen mazeret izinleri arasında beklenmesi gereken asgari bir aylık süre şartı kaldırılmaktadır.

Madde 11- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapmak suretiyle, tutuklular bakımından hasta ziyareti amacıyla verilen mazeret izinleri arasında beklenmesi gereken asgari bir aylık süre şartı kaldırılmaktadır.

Madde 12- Yürürlük maddesidir.

Madde 13- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

31/5/2021

Esas No: 2/3632

Karar No: 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir ve 21 Milletvekilinin; Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3632)” 25/5/2021 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna havale edilmiştir. Teklif, Adalet Komisyonu Başkanı Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç başkanlığında, Komisyonumuzun 27/5/2021 tarihli toplantısında Teklif sahipleri ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yargıtay, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye Barolar Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. İttüzüğün 45’inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Adıyaman Milletvekili Muhammed Fatih Toprak, Konya Milletvekili Gülay Samancı, Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile Tokat Milletvekili Mustafa Arslan özel sözcü seçilmişlerdir.

Müzakereler esnasında Teklifin lehinde genel olarak aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

Getirilen Teklif, infaz sisteminin daha etkin, verimli ve insan haklarına duyarlı bir şekilde işleminin sağlanmasına yönelik, İnsan Hakları Eylem Planında açıklanan bazı faaliyetlerinin hayata geçirilmesini de kapsayan bir düzenlemedir. Düzenlemeyle ceza infaz kurumlarının yönetim ve işleyişiyle ilgili uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesi, teknolojik gelişmelerin uygulamaya uyarlanması, insani ve vicdani hükümlerin mevzuata dercedilmesi ve uygulamada ortaya çıkan farklılıkların ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

Cezaevleri bir yandan belli oranda dışa kapalı, diğer yandan da gerçek hayatın yaşandığı kurumlardır. Bu yönüyle de bu yapıların insan odaklı infaz rejimine uygun olarak yönetilmesi amacıyla dünya örnekleri güncel olarak takip edilmekte ve gerektiğinde insan odaklı, modern infaz rejimine ilişkin gerekli düzenlemelere ilişkin mevzuatta değişikliklere gidilmektedir. Getirilen düzenleme de bu amaca yöneliktir. Ancak cezaevlerinde gerçek hayatın devamını, hukuk devleti ilkesinin sınırları içerisinde sağlamak gerekmektedir. Bu noktada kapalı bir sistem ile hak ve özgürlüklerin arasındaki dengenin sağlanması gereği ortaya çıkmakta, getirilen düzenleme de bunun bir yansımasını teşkil etmektedir. Düzenlemeyle hükümlülerin gelişen teknolojik imkânlar neticesinde dış dünya ile ilişkilerini güçlendirmek amacıyla, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilmelerine, hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgrafların posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilmesine imkân tanınmakta; ayrıca hükümlülerin ziyaret süresi uzatılmaktadır. Ancak hükümlünün dış dünya ile iletişim kurmasının önemi yadsınamaz bir gerçeklik olmasına karşın cezaevlerinde terör, tehlikeli suçlu tipleri gibi çok çeşitli hükümlü bulunmaktadır. Sadece idarenin değil, hükümlülerin güvenliği de bir sorumluluk alanı olarak ortaya çıkmakta ve buna yönelik tedbirleri almak gerekmektedir. Bu bakımdan ceza infaz kurumunda bulunan bazı hükümlülerin ziyaretçileriyle yaptığı görüşlerin dinlenebilmesine ve kaydedilebilmesine imkân tanınmaktadır. Öncesinde ise bilgilendirme yapılacağı, kayıtların amacı dışında kullanılmayacağı, kanunda açıkça belirtilen hâller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılmayacağı, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda

silineceği açıkça belirtildiğinden, suistimallere yönelik gerekli emniyet düzenlemeleri Teklifte yer almaktadır. Benzer emniyet düzenlemeleri hükümlünün mektup, faks ve telgraf iletileri için de bulunmaktadır. Yoksa iddia edildiği şekilde getirilen düzenlemelerle haberleşmenin engellenmesi ya da kişisel verilerin kanuna aykırı ele geçirilmesi/kaydedilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Yine muğlak olduğu ifade edilen “tehlikeli hâlde bulunan” kavramı 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında da yer almaktadır. Diğer yandan ceza infaz kurumunda bulunan bazı hükümlülerin ziyaretçileriyle yaptığı görüşlerin dinlenebilmesine ve kaydedilebilmesine imkân tanıyan hüküm, Anayasa Mahkemesinin kapalı görüşlerde ziyaret anında yapılan görüşmelerin teknik araçla dinlenip kaydedilmesinin özellikle haberleşmenin gizliliği, özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına yönelik ağır bir müdahale içerdiği gözetilerek sistematik dinleme ve kaydetmenin sınırlarının bir kanunla belirlenmesi gerekir hükmüyle de uyum içerisindedir.

Cezaevleriyle ilgili mevzuat ve uygulamalara ilişkin denetim, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları ve uluslar arası kuruluşlar tarafından düzenli bir şekilde denetlenmekte ve cezaevlerindeki uygulamalara ilişkin gerekli adli ve idari mekanizmalar mevcut bulunmaktadır.

Soruşturma makamı esasen Cumhuriyet başsavcılığıdır ve Cumhuriyet başsavcılığı soruşturmayı Cumhuriyet savcılarını vasıtasıyla yürütmektedir. Cumhuriyet başsavcılarının zaten hâlihazırda Cumhuriyet savcılarını ile bağlı birimleri üzerinde gözetim ve denetim yetkileri bulunmaktadır. Başsavcılarının savcılardan intikal eden takipsizlik kararı veya iddianameleri görmeleri ve uygun gördüklerini işleme alması uygulaması uzun süre uygulanmış ve sonrasında günümüzde UYAP ile birlikte anılan kararlara dair başsavcı işlemleri için bir onay mekanizması devreye girmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun anılan yetkinin kanun seviyesinde açık ve net olarak ortaya konması gerektiğine ilişkin karar vermesi neticesinde ise uygulamada bilhassa ceza daireleri arasında uygulamada farklılıklar ortaya çıkmıştır. Getirilen düzenleme benzer olaylarda farklı kararlar verilmesi sonucunda yargıya olan güvenin zedelenmesinin önüne geçerek uygulama birliğinin sağlanması ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında belirtilen gerekliliğin yerine getirilmesi amacına matuftur. Yoksa Cumhuriyet savcılarının nihai kararlarının Cumhuriyet başsavcılarının denetimine tabi tutulması gibi bir durum söz konusu değildir.

Çocukların aile ortamında ve sosyal yaşam içinde yetişmelerini temin etmek amacıyla infazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlülerin, on beş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilmesi hâlinde hapis cezalarının infazının, çocuğun on beş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilmesine imkân tanınmaktadır. Haktan yararlanabilme, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından değerlendirmesi koşuluna bağlandığından ileri sürülen muhtemel bir takım istismaların önüne uygulamada geçilmiş olacaktır.

Gerek görüşülen Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekse de daha önce Komisyonumuzda görüşülen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun hukuki sorumluluk ve sigortaya ilişkin hükümleri, konu itibarıyla doğrudan Komisyonumuzun görev alanına girmekte ve müzakereler ilgili taraflar ile uzmanların katılımıyla birlikte farklı görüşlerin dile getirildiği bir çalışma ortamında, İhtizuk kurallarına uygun bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla müzakerelere ilişkin getirilen eleştiriler yerinde değildir.

Teklifin aleyhinde ise genel itibarıyla aşağıdaki görüşler dile getirilmiştir:

Yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile birlikte adalete güven sağlanmadan getirilen sık kanun değişiklikleriyle hiçbir sorunun kökten çözüme kavuşturulabilmesi ve kuralların adil ve etkin olarak uygulanabilmesi mümkün olmayacaktır.

Adalet Komisyonunun ihtisas alanına giren, hükümlülere ve sigorta alanına ilişkin düzenlemelerin torba yasa uygulamaları nedeniyle, Anayasa Mahkemesinin etkili bir denetim yapmasını da ortadan kaldırır şekilde, hazırlık aşamasında gerekli müzakerelerin yapılması neticesinde baştan itibaren ihtisas sahibi Adalet Komisyonunda görüşülmelerine olanak tanınmaması ve ilgili Anayasa Mahkemesi kararları gibi düzenlemelerin getiriliş amaçlarını ortaya koyan detaylı gerekçelerin düzenlemelerde yer almaması kanun yapma tekniği bakımından sorunlu bir uygulamadır.

Teklifte olumlu düzenlemeler bulunmasına rağmen hükümlü ve tutukluların sağlık hizmetlerine ulaşım, aile görüş hakkı, yayın yasaklarına ilişkin uygulamalar, görüş yasakları ve dilekçe hakkının kullanımı gibi alanlarda yaşadıkları birçok sorun bulunmaktadır. Bu nedenle temelde insan hakkı ile güvenlik arasındaki dengeyi gözeten, bütüncül bir bakış açısıyla hazırlanmış bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Cumhuriyet başsavcısına, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararlarıyla ilgili olarak düzenlemeyle verilen görev ve yetkiler, savcılar başsavcılarının vesayeti altına alacak, soruşturmalara müdahaleyi kanuni hâle getirecek, savcılar bağımsız ve tarafsız olarak görevlerini ifa etmelerini ortadan kaldıracak, savcılarının kararlarını denetleyen hiyerarşik bir müessese oluşturur nitelikte düzenlemelerdir. Cumhuriyet başsavcısının, Cumhuriyet savcılarını üzerinde idari denetleme yetkisi ve Cumhuriyet savcılarının kararlarının hukukilik denetimine ilişkin mekanizmalar zaten var olduğundan, Cumhuriyet başsavcısı tarafından nasıl kullanılacağı belli olmayan muğlak görev ve yetki içeren düzenleme Teklif metninden çıkarılmalıdır.

Toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, on beş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, cezasının infazının çocuğun on beş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebileceğine ilişkin düzenlemenin getiriliş amacı ve felsefesi olumlu olmasına karşın, “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi hâlinde” şeklinde hukuki öngörülebilirlikten uzak ve muğlak bir koşula bağlanması, çocuğun bakımının ebeveynlerin ortak sorumluluk alanı olduğu dikkate alınarak ebeveynler arasında eşitliğin sağlanması, gaiplik kararı verilmesi durumunda düzenlemenin nasıl uygulanacağı, “çocuk” kavramı ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda erginlik yaşı dikkate alınarak on sekiz yaş altı çocukların tümünün düzenleme kapsamına alınması, evlilik birliğinin durumu ile ilgili bir düzenleme ihtiyacı olup olmadığı, velayetin annede olması hâli, uzun bir zaman dilimi için ertelenen infaz erteleme süresi içinde tekrar çocuk olması durumunda hükmün istismarlara yol açıp açmayacağı, erteleme süresi içinde kadının tabi olacağı infaz rejimi gibi daha bir çok husus açısından yeniden ele alınması gerekmektedir.

Hükümlülerin haklarını düzenleyen maddelerde değişiklik yapan Teklifin 8 ve 9’uncu maddelerinde “tehlükeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen”, “kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması” gibi hakların sınırlandırılması bakımından keyfi ve geniş yorumlanmaya elverişli, sınırlama ölçülerinin ne olduğunun belli olmadığı, hukuki belirlilikten uzak, muğlak ifadelerle başlıca Anayasanın 2, 13, 20 ve 22’nci maddelerine aykırı düzenlemelere gidilmektedir. Hükümlüler özgürlüklerinden alıkonulmuş kimseler olmasına karşın haklarından yoksun kılınmamışlardır. Soyut ifadelerin neden olacağı keyfi hak sınırlamalarının önüne geçmek açısından açıkça somut sebep koşullarına düzenlemede yer verilmelidir. Yine düzenlemeler Anayasanın 13, 20’nci maddesinin son fıkrası

ve Kişisel Verileri Koruma Kanununun amir hükümleri karşısında, kişisel verilerin kim tarafından nasıl saklanacağı, kişisel verilerin korunması hakkına yönelik ihlallere ilişkin başvuru usulü ve kişisel verilerin kim tarafından silineceği gibi kişisel verilerin korunmasına yönelik yeterli güvenceleri içermekten yoksundur.

Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda maddeler üzerindeki değişiklikler ve kabuller aşağıdaki şekildedir.

Teklifin çerçeve 1 ile 3'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 4'üncü maddesi, uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 5 ile 7'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 8'inci maddesi, mektup, faks ve telgrafların fiziki olarak saklanabileceği dikkate alınarak 5275 sayılı Kanunun 68'inci maddesine eklenmesi öngörülen fıkrada yer alan “silinir” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya imha edilir” ibaresinin eklenmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 9 ile 11'inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 12 ve 13'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklif oy çokluğu ile kabul edilmiş, maddeleri redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yılmaz Tunç</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>Gülşay Samancı</i>
Bartın	Kırıkkale	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>	<i>Abdullah Koç</i>
Balıkesir	Adıyaman	Ağrı
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ayhan Erel</i>	<i>Hasan Subaşı</i>	<i>Rafet Zeybek</i>
Aksaray	Antalya	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Bülbül</i>	<i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i>	<i>Oğuzhan Kaya</i>
Aydın	Batman	Çorum
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Sabri Öztürk</i>	<i>Abdulkadir Özel</i>	<i>Turan Aydoğan</i>
Giresun	Hatay	İstanbul
		(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Zeynel Emre
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mahmut Atilla Kaya
İzmir

Üye
Orhan Kırçalı
Samsun
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Abdullah Güler
İstanbul

Üye
Halil Öztürk
Kırkkale

Üye
Mustafa Arslan
Tokat
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Züleyha Gülüm
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Alpay Antmen
Mersin
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Yücel Bulut
Tokat

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3632) evrak sayılı “**Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”ne ilişkin muhalefet şerhimiz.

I. TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

AKP’li 22 milletvekilinin imzasıyla 25 Mayıs 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına sunulan (2/3632) evrak sayılı “**Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’da 6, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda 2’şer, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu’nda da 1 madde değişikliği olmak üzere, yürürlük ve yürütme maddeleri de dahil edildiğinde toplam 13 maddeden teşekkül etmektedir.

Teklif, TBMM Başkanlığına sunulmasının ardından jet hızıyla Adalet Komisyonu Başkanlığına havale edilmiş; Adalet Komisyonu Başkanlık Divanı da aynı hızlı gündeme alarak, 27 Mayıs 2021 tarihini toplantı gün belirlemiştir. Adalet Komisyonunda görüşülen önceki tekliflerden bazılarını, İçtüzüğü ihlal ederek, 48 saat geçmeden komisyon üyelerini toplantıya çağıran Adalet Komisyonu Başkanlığı, söz konusu teklifin görüşmelerinde İçtüzüğe riayet etmekle birlikte Adalet Komisyonu üyelerinin verimli çalışmasını yine engelleyici tavır takınmıştır. Mezkûr kanun teklifini, Türkiye’nin son yıllarda en önemli gündemlerinden biri olan ekonomik kriz içerikli “**İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”nin komisyonda görüşmelerinin yapıldığı sırada gündemine alan ve daha görüşmeler tamamlanmadan yeni teklif için toplantı tarihi belirleyen Adalet Komisyonu Başkanlığı, bu tutumuyla; nitelikli ve kapsayıcı bir yasa yapılmasını amaçlamadığını bir kez daha göstermiştir. Adalet Komisyonunun, TBMM’nin teknik nitelikli en önemli komisyonlarından biri olduğu ve bu bağlamda gündemindeki yasa tekliflerini tüm boyutlarıyla ele alıp düzenlemesi gerektiğini defaatle dile getirmemize karşın Adalet Komisyonu Başkanlık Divanı, ne yazık ki yine olması gereken bilinç ve sorumlulukla hareket etmemiştir.

Bu sorumsuz tavır; Komisyonun, görüşlerini almasında fayda sağlayacak tarafların seçiminde de ortaya konmuştur. Tutuklu ve hükümlülerin cezaevi şartlarının yanı sıra yargı sistemimizde kritik yere sahip olan cumhuriyet savcılarının yetkilerine ilişkin düzenlemeler içeren söz konusu teklifin görüşmelerine, ne mahkum yakınları ne de bu alanda çalışma yürüten sivil toplum kuruluşları davet edilmiştir. Cumhuriyet savcılarının yetkilerine ilişkin düzenleme konusunda da farklı görüşleri savunan baroların temsilcileri, komisyon görüşmelerine çağrılmamıştır. Komisyona görüşlerini aktarmak için çağrılan bürokratla yargı temsilcileri, değerli katkılar sunmakla birlikte ifade ettiğimiz kesimlerin çağrılmaması, teklifin malul duruma düşmesine neden olmaktadır ki çıkarılan yasaların uygulamada yol açtığı sorunlar, tam da bu nedenden kaynaklıdır.

Yasa tekliflerinin içeriğinin yetersizliği ile yasama faaliyetinde yaşanan nitelik kaybının nedeni, 'tek'tir. O da; 'tek adam diktasına' dayanan rejimin başta yasama organı olmak üzere neredeyse tüm kurumlar üzerindeki vesayetidir. Bu durum öyle bir noktaya ulaşmıştır ki milyonlarca insanı doğrudan etkileyen yasal düzenlemeler neredeyse 'gerekçesiz' TBMM Başkanlığına sunulmaktadır. Mezkûr teklifte de görüleceği üzere genel gerekçe kısmının yer aldığı sayfanın yarısından fazlası boştur. İki satırlık gerekçeyle milyonların hayatına etki edecek düzenlemeler uygulamaya konulmakta, yargının en kritik kurumlarından biri olan cumhuriyet savcıları etki altına alınmaktadır. Hangi odaktan kaynaklanırsa kaynaklansın vesayete dayalı her türlü yönetimin, kurumsal kimlikleri etkisiz kıldığı, itibarsızlaştırdığı bir kez daha görülmektedir.

Teklifin genel değerlendirmesine geçmeden önce, komisyondaki görüşmelerin yapıldığı günlerde Türkiye'de neler olduğuna değinmeyi, belge niteliği de taşıyan muhalefet şerhleri açısından bir zaruret görmekteyiz. Bu bağlamda; Adalet Komisyonu üyeleri olarak toplantılar yaptığımız günlerde, AKP Genel Başkanı ve aynı zamanda Cumhurbaşkanı olan Recep Tayyip Erdoğan, partisinin TBMM'deki grup toplantısında, Rize'de saldırıya uğrayan İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'i, "*Gelin hanım beni Netanyahu'nun yanına koyuyor, onun ardından memleketim Rize'ye gidiyor. Gelin hanıma görüldüğü gibi gayet güzel bir ders veriliyor. Ve nerede, nasıl adım atılacağını çok iyi bilmek lazım. Burası Rize, sen kalkıp da Rize'nin uşağına bu şekilde hakaret edip onu Netanyahu gibi bebek katillerinin yanına koymaya kalkarsan yapılacak budur. Yine dua et ki gelin hanıma çok ileri gitmeden bir ders verdiler. Bu da Rizelinin edebini, adabını gösterir. Bu daha bir. Daha neler olacak neler. Daha dur bakalım bunlar iyi günler*" sözleriyle tehdit ediyordu. Aynı günlerde bir suç örgütü lideri, Türkiye'nin karanlık tarihini ve bu tarihte işlenen cinayet ve diğer suçları anlatıyor, AKP'nin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun bir nevi mafyatik ilişkilerin odağında yer

aldığını aktarıyordu. Yine aynı günlerde, girdiğimiz çıkmaz sokağın asıl nedenlerinden biri olan yargı bağımsızlığına darbe vuracak nitelikte bir kararname yayınlanıyor ve 3 bin 70 hâkim ve savcının yeri değiştiriliyordu. İktidarın ortağı olan Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Anayasa Mahkemesini lağveden anayasa taslağını açıklıyor, yabancı paralar Türk Lirası karşısında tarihi rekorlarını kırıyordu. Velhasıl Türkiye’de son yıllarda hakim kılınan hukuksuzluğun, otoriterliğin, yoksulluğun, yolsuzluğun ve mafyatik ilişkilerin sıradan günleri yaşanıyor.

Bu karamsar tablo içinde görüşmelerini gerçekleştirdiğimiz **“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**, bu sorunların hiçbirisiyle ilgili olmadığı gibi düzenlediği yasaların uygulama alanlarındaki kronik sorunlarına da doğru çözümler öngörmemektedir. Ağırlıklı maddeleri hükümlü ve tutukluların cezaevi koşullarına ilişkin düzenlemeler içeren teklifte, bazı maddeler, anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi uygulamada kaçınılmaz başka sorunlar yaratacak içeriktedir. Mesela teklifin 6’ncı maddesiyle, ‘çocuğun üstün yararı’ gözetilerek on yıl veya daha az süreli hapis cezası alan annesinin cezasının çocuk 15 yaşına gelinceye kadar ertelenmesi öngörülmekle birlikte annenin 15 yıl boyunca cezaevine girmemesi, hatta bu sırada tekrar anne olması halinde daha da uzun süre cezasının ertelenmesine yol açılacaktır. Bir diğer değişiklik cumhuriyet başsavcılarını, cumhuriyet savcılarının kararlarının kanuna uygunluğunu denetlemede ‘görevli ve yetkili’ hale getirerek, uygulamada cumhuriyet savcıları üzerinde yasal dayanaklı tahakküm kurulmasını sağlamaktadır. Zaten cumhuriyet savcıları üzerinde idari açıdan denetim yetkisine sahip olan cumhuriyet başsavcılarının, doğrudan soruşturma ve kavuşturmalara müdahale etmesi; siyasi saiklarla Yargıtay’a, oradan da Anayasa Mahkemesi üyeliğine kısa sürede geçiş yapan ve bu bağlamda ‘siyasi etki’nin yüksek olduğu başsavcıları, yargulamaları istedikleri yöne çekme gücüne sahip kılacaktır.

Teklifteki, tutuklu ve hükümlülerin telefon ve elektronik posta yoluyla yapacakları iletişimin kayıt altına alınmasını öngören düzenlemeler de başta haberleşme özgürlüğü olmak çeşitli temel hakların sınırları aşılarak yürürlüğe konulmak istenmektedir.

II. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Teklifin 2 ve 3’üncü maddeleriyle; 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunu kapsamında adli yargı ilk derece mahkemelerindeki cumhuriyet başsavcılarının görevlerine ilişkin 18’inci, bölge adliye mahkemelerindeki cumhuriyet başsavcılarının görevlerine ilişkin 40’inci

maddelerinde değişiklik yapılmakta. Getirilen düzenlemelerle; cumhuriyet başsavcısı, cumhuriyet savcılarının soruşturmaya sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda görevli ve yetkili kılınmakta. Düzenleme; zaten idari yönden cumhuriyet başsavcılarına bağlı olan cumhuriyet savcılarının, yargısal kararlarında da başsavcıların müdahalesiyle karşılaşmasına imkan verecektir. Cumhuriyet savcılarını 'bağımlı' hale getiren düzenleme, cumhuriyet başsavcılarında adeta uyuşmazlık mahkemesi yetkisi tanınmaktadır. Yargıda temsil ve idari işler açısından siyasi muhataplığa en fazla açık makamlardan biri olan cumhuriyet başsavcılarında tanınan bu yetkinin, yargılamalarda siyasi etkilerin artmasını beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Düzenleme ciddi bir çelişkiyi de içermektedir. Cumhuriyet savcılarının kararlarının kanunlara uygunluğunun denetimi yargı sistemi içinde halihazırda mümkündür. Cumhuriyet savcılarının kararlarının hukuki denetimi, Ceza Muhakemeleri Kanununun 172 ve devamı maddelerinde vardır. Bu açılarından düzenleme, Anayasa'da öngörülen yargı bağımsızlığına aykırılık taşımaktadır.

Teklifin 6'ncı maddesiyle; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun, 'Hükümlünün istemiyle infazın ertelenmesi' başlıklı 17'nci maddesine eklenen (7) nolu fıkra, on yıl veya daha az hapis cezasına mahkum edilen kadın hükümlülerin, 15 yaşını doldurmamış çocuklarının bulunması ve babanın da ölmüş veya mahpus olması durumlarında infazın ertelenmesinin önü açılmaktadır. 'Çocuğun üstün yararı' esas alınarak yapılan düzenleme, makul ve gerekli olmakla birlikte, hukuk tekniği açısından sonuçları yeterince öngörülemediği. Düzenleme çerçevesinde cezası ertelenen kadın hükümlünün, bu süre içerisinde tekrar anne olması durumunda cezası tekrar ertelenebilecektir. Düzenlemedeki bir diğer eksiklik, çocuğun babasının, ölüm tehlikesi içinde kaybolması, bu gerekçeyle gaipliğine karar verilmiş olması durumunda yaşanacaktır ki kadın hükümlü, tanınan haktan yararlanamayacaktır. Başka örneklerle de eksiklikleri ortaya konulacak maddenin, kanunların anlaşılır ve net olması açısından yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Teklifin 8'inci maddesiyle; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun, "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" başlıklı 68'inci maddesinde yapılan değişiklik, daha önce başka bir torba yasayla Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilen ancak Meclis Genel Kurulu aşamasında geri çekilen bir hükmün, bazı değişiklikler yapılarak yeniden düzenlenmiş halidir. Hükümlülere elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilme imkanı sağlayan, buna karşın suç türlerine göre bu

imkanın kullanılmasında farklılıklar içeren düzenlemeye göre; terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya onlar tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar, kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla, dijital olarak kaydedilmek suretiyle veya fiziki olarak saklanacaktır.

1) Teklif metninin lafzı, sınırlama sebepleri açısından, açık ve belirli bir şekilde yazılmamıştır. Teklif metni, mektup, faks ve telgrafların dijital olarak kaydedilmek suretiyle veya fiziki olarak saklanabilmesinin, ancak kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amaçlarından birisinin somut olarak bulunduğu koşullarda mümkün olabileceğini yeterli açıklıkla ifade etmemiştir. Ayrıca belirli suç tipleri ile alakalı görülse de “tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlüler” ifadesi, sübjektif ve keyfi ölçütlerle bunun tüm mahkumlar açısından genel bir uygulama halini alması sonucunu doğurabilecektir. Öyle ki;

a) Madde lafzı, kaleme alınış tarzı itibarıyla, söz konusu üç sınırlama sebebinin, sanki fıkranın gerekçesi olarak anlaşılabilir şekilde cümle başında ifade etmiş ve ilgili saklama işleminin her durumda yapılmasının gerekli olduğunu düşündürmeye meyilli, bulanık bir cümle yapısıyla kaleme alınmıştır. “Tehlikeli halde bulunan veya iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen” ifadesinin de yoruma açık, hiçbir objektif kriter ile kayda alınmamış olduğu açıktır.

b) Teklif metni, sınırlamaların dar yorumlanması gereğine işaret edecek şekilde, Anayasa’nın temel hak ve özgürlükleri düzenleyen maddelerinde öngörülen sınırlama sebeplerinin lafızlarına benzer bir lafız benimsememiştir.

c) Düzenlemenin lafzı, ceza infaz kurumları yetkilileri nezdinde hak sınırlamasının dar değil geniş yorumlanmasına elverişli mahiyettedir. Teklif metni, uygulamada, ceza infaz kurumlarında, hükümlüye gelen ve hükümlü tarafından gönderilen mektup, faks ve telgrafların tamamının, teklif metninde belirtilen sınırlama sebeplerinden birisinin bulunup bulunmadığı somut olarak tespit edilmeksizin ya da bu sebepler her durum ve koşulda otomatik olarak varsayılarak, dijital olarak veya fiziki olarak saklanmasına yol açabilecektir. Söz konusu düzenleme, keyfiliğe yol açabilecek bu belirsiz lafzı sebebiyle, Anayasa’nın 13., 20. ve 22. maddelerindeki kanunilik ilkesine aykırıdır. Düzenleme metninde sınırlama sebeplerinin sayılıp, son tahlilde sınırlama sebebinin bulunup bulunmamasından bağımsız

olarak söz konusu hakka ilişkin olarak uygulamada genel yasaklamaya sebebiyet verebilecek bir lafzın kullanılması, Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin alt ilkeleri olan hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik gereklerine de aykırıdır.

2) Teklif metni, yukarıda belirtilen sebeplerle, uygulamada, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına ve haberleşmenin gizliliğine yönelik olarak, genel ve sistematik sınırlamalara yol açma ihtimali taşımaktadır. (Mahpusların haberleşmesinin, genel ve sistematik kontrolünün AİHS m.8'i ihlal ettiği bir örnek olarak, bkz: AİHM, Petrov-Bulgaristan, 22 Mayıs 2008, başvuru no: 15197/02, § 44). AİHM; ceza infaz kurumu müdürlerinin otomatik şekilde, yargısal karardan tamamen bağışık olarak ve başvuru yolları öngörülmeden gerçekleştirdikleri mektup kontrolünü, AİHS'nin 8. maddesine aykırı bulmuştur. (AİHM, Petra-Romanya, 23 Eylül 1998, başvuru no: 27273/95, § 37). Uygulamada genel ve sistematik hak sınırlamalarına yol açacak olan düzenleme, yukarıda sayılan aynı sebeplerle; Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen, sınırlama sebebiyle bağlılık ve ölçülülük ilkelerine ve yine aynı sebeplerle Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerine aykırıdır.

3) Teklif metninde öngörülen “kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması” amacı gereksiz ve belirsizdir. Gereksizdir; zira kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi amaçları kişi, toplum ve kurum güvenliğini demokratik bir toplumda gerekli ölçüde sağlamak açısından yeterlidir. Yine, CMK'nin başka maddelerinde de kullanılıyor olmakla beraber, “toplum güvenliğinin sağlanması” amacının kapsam ve sınırları açık ve belirli değildir ve son derece geniş yorumlanabilecek söz konusu ibare, uygulamada keyfi sınırlamalara yol açabilecektir. Mahpusun haberleşmesinin kontrolüne ilişkin olarak yetkili mercilere verilen aşırı yetki, esasen AİHS'nin 8. maddesini de ihlal eder (AİHM, Petra-Romanya, 23 Eylül 1998, başvuru no: 27273/95, § 37). Bu cihetle, metindeki “toplum ve” ibaresi, Anayasa'nın 13., 20 ve 22. maddeleriyle uyumlu değildir.

4) Anayasa'nın 20. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesine göre: “Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”. Teklif metni, hükümlülülerin kişisel verilerin korunmasını isteme haklarının gerektirdiği güvenceleri öngörmemiştir. Zira;

- a) Söz konusu kişisel verilerin kim tarafından ve ne şekilde saklanacağını,
- b) Suistimalleri engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu,
- c) Kişisel verilerin korunması hakkına yönelik sınırlamalara karşı açık bir başvuru usulünü,

d) Herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmemiş iletişim kayıtlarının, en geç bir yılın sonunda kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü,

e) Herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmiş iletişim kayıtlarının, ne zaman, kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü,

belirtmemiştir. Düzenleme, kişisel verilerin korunmasına yönelik gerekli güvenceleri kanun düzeyinde açık şekilde içermemesi ve keyfi uygulamalara sebebiyet verecek olması itibarıyla, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerindeki kanunilik ilkesine aykırıdır.

Teklifin 9'uncu maddesiyle; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun, 'Hükümlüyü ziyaret' başlıklı 83'üncü maddesinde yapılan değişiklik, daha önce başka bir torba yasayla Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilen ancak Meclis Genel Kurulu aşamasında geri çekilen bir hükmün, bazı değişiklikler yapılarak yeniden düzenlenmiş halidir. Buna göre, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin maddenin ilk iki fıkrası kapsamındaki kişilerle yapacakları görüşmelerin, kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla kurum yönetimi tarafından dinlenebileceği ve elektronik cihazlarla da olmak üzere, kaydedilebileceği öngörülmektedir. Ayrıca belirli suç tipleri ile alakalı görülsede "tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlüler" ifadesi, sübjektif ve keyfi ölçütlerle bunun tüm mahkûmlar açısından genel bir uygulama halini alması sonucunu doğurabilecektir.

Avrupa Cezaevi Kuralları'nın 24.4 numaralı kuralına göre, "Ziyaretler, mahpusların aile ilişkilerini mümkün olduğunca normal bir düzeyde sürdürmelerine ve geliştirmelerine imkân sağlayacak şekilde düzenlenmelidir" (Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı).

Avrupa Cezaevi Kuralları'nın 24.2 numaralı kuralına göre, "Devam etmekte olan bir ceza soruşturması, emniyet, güvenlik ve düzenin muhafaza edilmesi, suç işlenmesinin önlenmesi ve suç mağdurlarının korunması için gerekli görülmesi halinde, haberleşme ve ziyaretler kısıtlanabilir ve izlenebilir. Ancak adli bir merci tarafından konulan özel kısıtlamalar da dâhil olmak üzere, bu tür kısıtlamalar yine de kabul edilebilir asgarî bir iletişime izin vermelidir".

1) 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin ilk iki fıkrası, geniş bir muhatap yelpazesini içermektedir. Teklif metninde öngörülen dinleme ve kayıt alma yetkisi, hükümlülerin özel hayat ve aile hayatı haklarına ve haberleşme özgürlüklerine müdahale oluşturmaktadır. Mahpus olmak, kişinin temel hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırmaz. Hükümlünün en mahrem görüşmelerinin, yalnızca kurum yönetiminin anılan son derece geniş sınırlama

sebeplerinden birisinin bulunduğu tespiti ve ona bağlı kararı sonucunda dinlenebilmesi ve elektronik cihazlarla kaydedilebilmesi, kişilerin, kendilerini sansürleyerek, özel hayat ve aile hayatı haklarını etkili şekilde kullanamamaları sonucunu doğurma riski taşımaktadır. Bu açıdan, hükümlünün görüşmelerinin elektronik cihazlarla kayıt altına alınması suretiyle getirilen hak sınırlamasını çerçevelemek bakımından, kişinin muhatabıyla olan yakınlığını dikkate almak uygun olur (AİHM, muhatap kategorileri arasında ayırım yapılmadan, mahpusun gönderdiği ve aldığı bütün mektupların – kontrolün uygulanmasına ilişkin kural yokluğunda ve yetkilerin gerekçe gösterme yükümlülüğü de bulunmazken – kontrol edilmesinin, AİHS'nin 8. maddesini ihlal ettiğini belirlemiştir. AİHM, Petrov-Bulgaristan, 22 Mayıs 2008, başvuru no: 15197/02, §44). Bu itibarla; maddeye, hükümlünün eşi ve 1. ve 2. dereceden kan hısımlarıyla olan görüşmelerinin, mutlak bir zorunluluk olmadıkça kaydedilmeyeceğine ilişkin bir ekleme yapılması ve hükümlünün görüşmelerinin kaydedilmesine ilişkin olarak bu şekilde dereceli bir kontrol rejiminin öngörülmesi uygun olur. Zira; sırf bazı kişilerin bir hakkı kötüye kullanma riskinin varlığı, o hakka, potansiyel şekilde bütün bir insan kategorisi açısından ağır sınırlamaların getirilebilmesini haklı kılmaz.

2) “Toplum güvenliğinin sağlanması” amacının kapsam ve sınırları açık ve belirli değildir. Kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesi amaçları varken gereksiz olan ve son derece geniş yorumlanabilecek ve uygulamada keyfi sınırlamalara yol açabilecek bu amaç, Anayasa'nın 13., 20 ve 22. maddeleriyle de uyumlu değildir.

3) Anayasa'nın 20. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesine göre: “Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”. Elektronik cihazla kayıt imkanını öngören teklif metni, hükümlülülerin kişisel verilerin korunmasını isteme haklarının gerektirdiği güvenceleri öngörmemiştir. Zira;

- a) Söz konusu kişisel verilerin kim tarafından ve ne şekilde saklanacağını,
- b) Suistimalleri engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu,
- c) Kişisel verilerin korunması hakkına yönelik sınırlamalara karşı açık bir başvuru usulünü,
- d) Herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmemiş iletişim kayıtlarının, en geç bir yılın sonunda kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü,
- e) Herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmiş iletişim kayıtlarının, ne zaman, kimin tarafından silineceğini ve verilerin silinmesi için izlenecek başvuru usulünü,

belirtmemiştir. Düzenleme, kişisel verilerin korunmasına yönelik gerekli güvenceleri kanun düzeyinde açık şekilde içermemesi ve keyfî uygulamalara sebebiyet verecek olması itibarıyla, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerindeki kanunilik ilkesine aykırıdır. 31.05.2021

Zeynel Emre
İstanbul

Rafet Zeybek
Antalya

Turan Aydoğan
İstanbul

Alpay Antmen
Mersin

Süleyman Bülbül
Aydın

MUHALEFET ŞERHİ

1- GENEL DEĞERLENDİRME

Görüşülmeleri tamamlanmış olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 2/3632 Sayılı Kanun Teklifi ile getirilmek istenen değişiklikler evrensel hukuk normlarına, Anayasa'ya ve demokratik kriterlere son derece uzak bir mesafede bulunmaktadır.

16 Nisan 2017 şaibeli referandumu öncesi fiilen uygulanan, referandum ile birlikte hukuken de uygulamaya geçen "tek adam rejimi" devlet aygıtını faşizm üzerine tahkim etmek için kademe kademe despotik uygulamalarını devreye sokmaktadır. Bunun için pandemi dahil her türlü fırsatı "tek adam rejimi"nin kurumsal tahkiminin bir imkânı olarak kullanmaya yönelmiştir.

Gelinen aşamada tek adam rejimi hasebiyle ülkede yaşanan her şey 12 Eylül darbesi ile paralellik göstermektedir. Hatta, darbeler silsilesinin ara vermeyen devamıdır diyebiliriz. HDP'li belediyelere atanan kayyımlar, dokunulmazlığı kaldırılan ve milletvekilliği düşürülüp yaka paça gözaltına alınan milletvekilleri, cezaevine konulan siyasetçiler ve gazeteciler, STK, sendika ve meslek örgütlerine yönelik baskılar, KHK ile ekmeğinden edilen kamu görevlileri, işlevsizleştirilmiş parlamento, iktidara eklemelenmiş yargı, antidemokratik uygulamalar, işkence ve kötü muamele, devlet-mafya ilişkileri o dönem ile bugünü birleştiren despotik özellikleridir.

Kuvvetler ayrılığının ortadan kalktığı tek adam rejiminde en çok zarar gören ilke, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı oldu. Yargının iktidara aparat olmasıyla birlikte binlerce siyasetçi ve muhalif sırf iktidar bloğu istiyor diye hukuki dayanaktan yoksun bir şekilde cezaevlerine konuldu. İktidarın hukuk komisyonu haline gelen yargı, aldığı talimatlar ile ardı ardına dava açmaya iktidarın korkulu rüyası olan muhalifi hukuksuz gözaltı ve tutuklamalarla egale etmeye başladı. Yargının iktidarın güdümüne girmesinden en çok payını patimiz aldı. **24.07.2015** tarihinden bu yana Partimize, Partimiz tabanına ve bileşenlerine yönelik gerçekleşen siyasi soykırım operasyonları neticesinde en az 17.000 **kişi** gözaltına alındı, aralarında Eş Genel Başkanlarımız, Milletvekillerimiz, il-ilçe eş başkanlarımız, yöneticilerimiz ve parti üyelerimizin bulunduğu **4 bin** kişi tutuklandı. Tüm bunlar yetmedi, hukuki dayanaktan yoksun pespaye bir iddianame ile partimize kapatma davası açıldı. Yine aynı saik ve yöntemlerle hukuk kumpası kurularak Kobani protestolarına ilişkin milletvekillerimiz, MYK üyelerimiz ve çalışanlarımıza dava açıldı. 6-8 Ekim Kobani protestolarında yaşanan gerçekler sırf iktidar öyle istiyor diye yargı eli ile çarpıtılarak HDP'yi legal siyaset dışına itmenin hamlesi olarak devreye sokuldu.

Yargının taraflı ve bağımlı hale gelmesi bu kadar yakıcı hale gelmişken yargının en üst kurulu HSK seçimleri yapıldı. HSK'nın yapısı ve atama-seçilme usulü hem yargı bağımsızlığının hem de kuvvetler ayrılığının esamesi okunacak

şekilde değiştirilmişti. Buna zemin oluşturan referandumun şaibeli olduğunu tekrardan vurgulamakta fayda var. Fakat parlamentoda HSK yapısını ve seçimlerini hem meşrulaştıran hem de daha şaibeli hale getiren talihsiz bir seçim yaşandı ve dört parti seçimlerde uzlaştı. Partimizin bu durumu protesto ederek katılmadığı seçimle birlikte yargıya güvensizlik artmış ve bağımlı- taraflı yargı müessesesi tescillenmiştir.

Tek adam rejiminin tüm ülkeyi denetim altına alma ve tek tipleştirme amacına hizmet eden tüm uygulamalardan en çok payını alan ceza infaz kurumları olmaktadır. Ülke rejimindeki en ufak kıpırdamanın hemen yansıma bulduğu cezaevleri, adeta ayna işlevi görerek antidemokratik politikaların, insanlık dışı uygulamaların ve tüm ülkeye sirayet eden tecrit rejiminin bir yansıması olarak karşımızda durmaktadır.

Özgürlükçü politikaların yerine güvenlikçi politikaların yer alma süreci çok daha önceye dayanmaktadır. 2006 yılında Terörle Mücadele Yasası'nı daha da sert maddeler içeren değişiklikler ile güvenlik ve özgürlük ikileminde denge güvenlik lehine bozuldu. Şöyle ki; TMK'nın yaptığı "terör tanımı" kanunilik ilkesinin sınırlarını zorlayacak biçimde muğlak ve geniştir. Bu kanun, hukuksal çerçevesi belli olmayan terimlerle, terör kavramı kapsamında sayılmayacak eylemlerin dahi "terör suçu" kabul edilmesi sonucunu yaratacak bir terör tanımı getirmiştir. Kanunda, yöntemi belirlemek üzere başvurulmuş "baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme ve tehdit" kavramlarının bir kısmı ceza hukukuna yabancı, hukuksal anlam verme imkânı bulunmayan, aralarındaki farklar saptanamayacak niteliktedir. Bu konudaki en önemli örneklerden biri ile "irtibat" ve "iltisak" gibi hukuki terim olma ve suçu vasıflandırma içeriğinden yoksun olan birtakım mülahazalarla, terör örgütü bağlantısı yaratılmıştır. TMK, içerdiği muğlaklıklar ve sorunlar neticesinde her türlü muhalefet öznesini bu kapsama dahil etme imkânı sağladığından ceza muhakemesi usulüne istisnalar getirerek infazda eşitsizliğe de neden olmaktadır.

Muhalif kesime uygulanan baskı, dışarda olduğu gibi cezaevlerinde de devam etti ve İnfaz Kanunundaki değişiklikler ve yönetmeliklerle birlikte katlanılmaz bir hal aldı.

Bugün en az 107 cezaevinde binlerce tutsak başta Sayın Abdullah Öcalan üzerindeki tecrit olmak üzere cezaevindeki hukuksuz uygulamalar ve hasta tutsakların sağlık hakkı için açlık grevindeler. Sayın Abdullah Öcalan ve adadaki diğer tutsakların başta avukat ile görüşme hakkı, aile bireyleri ile görüşme hakkı, telefon ile görüşme hakkı ile mektup, faks ve her türlü iletişim aracılığı ile haberleşme hakkı olmak üzere tüm yasal hakları ortadan kaldırılarak tam teşekküllü tecrit uygulamasına geçilmiş, tecrit hapishanesi haline getirilmiştir. Bilindiği üzere Ağustos 2020'de Avrupa Konseyi'ne bağlı İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT), 2019 yılında İmralı Cezaevi'ne yaptığı ziyarete ilişkin açıkladığı raporda, 2016'dan bu yana iyileşme olmadığı belirtilerek cezaevindeki sisteminin "tamamen gözden geçirilmesi" gerektiğini vurguladı. Raporda, uygulanan cezaevi sisteminde, 2016'daki benzer bir ziyaretten bu yana herhangi bir "iyileşme" olmadığı, CPT, "Sonuç olarak tüm tutuklular, çoğu zaman tecride tabi tutuluyorlar" dedi. Bu tecrit durumunun haftada 168 saatten 159'unu kapsadığı belirtildi. Yani bu sistem tamamen gözden geçirilmeli dedi.

Mahpusların, yasaların uygulanması ve hukuksuz yöntemlere son verilmesi için eylem başlattığı süreçte bırakın meşru taleplere kulak vermeyi cezaevlerinde baskı

ve denetim mekanizmalarını artıracak düzenlemelere hız verildi. Ayrıca pandemi bahanesiyle cezaevlerinde siyasi tutsaklara yönelik tecrit, işkence ve kötü muamele artmış, salgına ilişkin önlemler son derece yetersiz kalmıştır. Hasta tutuklular tedavi haklarından yararlanmadığına, açık ve kapalı görüşlerin engellendiğine, mektuplar teslim edilip, postalanmadığına dair mahsup yakınlarından çok sayıda şikâyetler almaktayız. Yine çıplak arama, çift kelepçe, darp ve işkence, ciddi sağlık sorunlarına karşı kayıtsızlık, keyfi disiplin cezaları ve ağır hasta tutsakların tahliye edilmeyerek ölüme terk edilmesi gibi uygulamalar da gittikçe artmaktadır. Bu durumun en can yakıcı ve güncel örneklerinden biri 25 yıldır cezaevinde tutulan ve beş kez kalp krizi geçiren 83 yaşındaki ağır hasta mahpus Mehmet Emin Özkan'dır. Bugüne kadar 4 kez anjiyo olmuş; kalp, tansiyon, zehirli guatr, kemik erimesi, böbrek ve bağırsak bozuklukları, aşırı derecede kilo kaybı, duyma-görme eksikliği, hafıza kaybı gibi birçok sağlık sorunu yaşamaktadır. Sağlık durumu ağırlaşan Özkan sadece Mayıs ayında toplamda 6 kez hastaneye kaldırılmıştır. Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi'nin hakkında %87 vücut fonksiyon kaybının bulunduğuna dair "cezaevinde kalamaz" raporuna rağmen, İstanbul Adli Tıp Kurumu "cezaevinde kalabilir" raporu vermiştir. Bu konuda Cumhurbaşkanlığına, cezaevi yönetimine yapılan başvurular ve girişimler de olumlu bir sonuç vermemiştir. Geçtiğimiz günlerde de sağlık durumunun kötüleşmesi üzerine ayakta bile duramamasına rağmen hastaneye elleri önden kelepçeli olarak getirilmiş ve tedavi esnasında da yatağa kelepçelenmiştir. Mehmet Emin Özkan bu toplamın içinde sadece bir örnektir. İnsan Hakları Derneği'nin 2020 yılı hapisane raporuna göre, Türkiye hapisanelerinde tespit edilen 604'ü ağır olmak üzere 1605 hasta mahpus bulunmaktadır ve son tespitlere göre bu rakam artmıştır. Ayrıca ayrımcı infaz düzenlemesinden sonra cezaevlerinde en 44 kişi covid-19 salgını ve diğer hastalıklar yüzünden yaşamını yitirdi.

15 Nisan 2020 tarihinde iktidar ortaklığı, Covid-19 pandemisini de fırsata dönüştürerek, cezaevlerinde ağır hak ihlalleri yaratacak Anayasa'ya ayrımcı bir yasa teklifini baroların, hukuk kurumlarının, toplumsal kesimlerin tüm itiraz ve eleştirilerine rağmen kendileri dışındaki parlamento dışı/içi siyasi partilerin öneri ve düşünceleri alınmadan, yasalaştırdı.

Devamında yaşıyanlar, ayrımcı infaz yasasının iyi hal değerlendirmelerine yönelik yeni düzenlemeleri içeren hükümleri ile başka boyuta evrilmiştir. Tutukluların, "iyi hal" durumlarının değerlendirilerek, şartlı salıverilmenin önünü kapatan ve tutukluların cezaevlerine giriş ve çıkışlarda 60 gün denetim altında tutulmasının önünü açan "Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri İle Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik" 29 Aralık 2020'de Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. 1 Ocak 2021'den itibaren uygulamaya başlanan düzenlemeye göre hükümlüler, iyi hal tespitinde 6 ayda bir idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tabi tutulmaya başlandı. İlgili yönetmelikle beraber onlarca mahpus tahliye koşullarına rağmen hukuksuz gerekçelerle adeta rehin tutulmaya başlandı.

Şimdi de komisyona mahpusların özel yaşamının gizliliği, haberleşme hakkı, kişisel verilerin korunması hakkını ortadan kaldıran, bazı yönleriyle de infaz rejimindeki ayrımcılığı, cezaevlerindeki baskıyı ve denetim mekanizmasını artıran yeni bir yasa teklifi sunuldu.

Madde Değerlendirmesi

MADDE 1

Bu madde ile Ceza İnfaz Kurumları ve Tutuklevleri İzleme Kurulları Kanunu'nun 6'ncı maddesindeki değişiklik ile izleme kurulları tutuklu ve hükümlülerin naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri ve sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümlerde yerinde görebileceği, inceleyebileceği, yönetici ve görevlilerden bilgi alabileceği ve tutuklu ve hükümlüleri dinleyebileceği düzenlenmektedir. Bu kurullar izleme raporlamalarını Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumuna göndermesi de ayrıca düzenlenmiştir. Düzenleme görünüş itibarıyla olumlu olsa bile mahpusların temel problemlerini çözmekten uzaktır. Zira sevk araçları 'tabutluk' olarak adlandırılan ve bir insan boyunu geçmeyen bölmelerden oluşmakta ve bu araçlar hem havalandırma ve hijyen açısından oldukça yetersiz hem de kalabalık olmaktadır. Sevk araçlarında mahpusların beklediği süre, hastaneye gidilen yol ve dönüş yolları hesaplandığında özellikle ağır hasta bir mahpusun hastaneye sevk edilmesi adeta bir işkenceye dönüşmektedir. Bu durumun kendisi bile hasta mahpusların tedaviye erişimlerinin ne kadar ağır koşullarda sağlandığının bir göstergesidir. Mahpuslar saatlerce bekletildikleri bu sevk araçlarına binmek istemediği için hastaneye gitmekten kaçınmakta, bu koşulları reddettiklerinde ise kötü muameleye maruz bırakılmaktadırlar. Dolayısıyla düzenlenmeye ihtiyaç duyulan temel problem mahpusların adliye ve sağlık kurullarına sevklerinin insani koşullarda sağlanmamasından kaynaklanmaktadır.

Bunun yanı sıra izleme kurullarının raporlamalarının yalnızca İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve Kamu Denetçiliği Kurumu gibi gerek mali gerek yapısal olarak bağımsız olmayan ve siyasi iktidar güdümünde bulunan kurumlara gönderilmesi ihlalleri önleme bakımından etkisizdir. Hapishanelerdeki hak ihlallerinin önlemek bu kurumların bağımsızlaştırılmasını sağlamak ve mahpus yakınlarıyla ile ilişkili sivil toplum kuruluşları ve insan hakları alanında çalışan platformlarla iş birliği halinde hareket etmekle sağlanabilir.

MADDE 2-3

2. madde ile Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 18'inci maddesine yapılan eklemeye Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkları gidermek gerekçesiyle Cumhuriyet başsavcılarında kanuna uygunluğunu denetleme yetkisi tanınmıştır.

3. madde ile 5235 Sayılı Kanunu'nun 40'ıncı maddesine yapılan eklemeye 'Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda görevli ve yetkilidir denmiştir.

Cumhuriyet başsavcılarında, cumhuriyet savcılarında üzerinde denetim ve müdahale yetkisi getirilerek karar alma mekanizmalarını tıpkı ülkedeki tek adam rejiminde yaşandığı gibi tekleştirilmeye çalışılmaktadır. Cumhuriyet Savcılarının verdiği ve siyasi iktidarın hoşuna gitmeyen takipsizlik kararlarının önünü kesmek için başvuru bu düzenleme yargı bağımsızlığının bütün araçlarını yok etmeye dönük düzenlemelerden yalnızca biridir.

Cumhuriyet başsavcısının Ağır Ceza Mahkemesinin yargı çevresinde görevli cumhuriyet başsavcıları, cumhuriyet başsavcı vekillikleri ve cumhuriyet savcılarıyla bağlı birimler üzerinde bir gözetim ve denetim yetkisi vardır. Ancak gözetim ve denetim yetkisi, cumhuriyet savcılarının kararları üzerindeki yetkiyi kapsamamaktadır. Bunun yanı sıra cumhuriyet savcılarının kararları arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi takipsizlik kararlarının dışında hazırlanan iddianameler ve kovuşturma evresine geçen dosyalar hakkındaki yetkiyi de kapsayıp kapsamadığı belirsiz bırakılmıştır. Dolayısıyla düzenlemenin savcı kararlarının esasını denetleyen hiyerarşik bir yapılanmaya yol açması, verilen yetkinin ne şekilde kullanılacağına açık olmaması ve savcı bağımsızlığının kurumsal ve şekli olarak tasfiyesi anlamına gelmesi sebebiyle hukuka tamamen aykırı olduğu açıktır.

MADDE 6

Bu madde ile 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 17'inci maddesi eklenen fıkra ile; infazına başlanmış olsa toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün on beş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi halinde cezasının infazı, çocuğun on beş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığı'na ertelenebilir. Erteleme süresi içinde zamanı işlemez. Çocuğun ölmesi veya babanın cezaevinden salıverilmesi ya da erteleme içinde hükümlü hakkında kasten işlenmiş bir suçtan dolayı kamu davası açılması halinde, erteleme kararı kaldırılarak derhal infaz olunur denmiştir.

Düzenleme her ne kadar genel anlamda olumlu olsa da "*toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi*" ibaresi keyfi muamele ve ayrımcılığa yol açabilecek bir koşuldur. Nitekim bu gerekçeyle özellikle siyasi mahpuslara karşı ayrımcı karar ve tutumlar geliştirilmekte; İdare ve Gözlem Kurulları tarafından koşullu salıverilme süreleri gelmesine rağmen salıverilmeleri engellenmekte, yüzlerce ağır hasta mahpusun infaz erteleme talepleri İnfaz Hakimlikleri tarafından yine aynı gerekçeyle reddedilmektedir. Bu sebeple söz konusu ibarenin mahpuslar arasında yapılan ayrımcılığı büyüteceği açıktır. İbare kanunilik ilkesine ve kıyas yasağına aykırı olarak muğlaklık yaratması ve geniş yorumlanmaya müsait olması bakımından da hukuka aykırıdır. Maddedeki diğer bir sorun ise 'ertelenebilir' ifadesinin kullanılmasıdır. Kanun koyucu çocuğun üstün yararını gözetiyorsa koşulları sağlayan her çocuğun ayrımsız şekilde uygulayıcının inisiyatifine bırakılmaksızın bu haktan yararlanması sağlanmalı ve bu ifade yerine 'ertelenir' ifadesi kullanılmalıdır.

Diğer önemli bir husus ise maddenin sadece çocuğu olan anneler açısından bir infaz erteleme öngörmesidir. Bu yaklaşımla çocuk bakımı sadece annenin yükümlülüğünde olan bir konu olarak ele alınmakta, aile bireylerinin ortak sorumluluğunu göz ardı edilerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin mevzuatla beslenmektedir. Dolayısıyla bu maddenin yalnızca kadın mahpuslar açısından değil ebeveynler açısından düzeltilmesi gerekmektedir. Aksi halde madde Anayasa'nın 10. Maddesi'ndeki eşitlik ilkesine de aykırı olacaktır. Öte yandan çocuğu 15 yaşından küçük kadın mahpusların infaz ertelemeleri düzenlenirken 15 yaşından küçük çocukların hapsedilmesine ilişkin herhangi bir alternatif tedbir ele alınmamıştır. Bu da hapisanelerde yaşayamaya mecbur bırakılan çocuklar hakkında yasal bir düzenleme öngörülmeyle görmezden geldiklerini bir kez daha ortaya koymuştur. Dışarıdaki

çocukların bakım yükümlülüğü düşünülürken içerde tutulan çocukların hapsedilmelerine hiçbir alternatif geliştirilmemektedir. Düzenlemede bu haliyle kabul edilse dahi birçok boşluk yaratmaktadır. Şöyle ki babanın ölmüş olması veya hapisyanede bulunması şartları getirilirken babanın gaip olması, babanın hayatta olsa dahi bakım sorumluluğunu reddetmesi, çocuğa bakabilecek koşullarının bulunmaması veya çocuğu terk etmesi halleri kanun koyucu tarafından düşünülmemiştir.

MADDE 7

Bu madde ile 5275 Sayılı Kanun'un 54'üncü maddesinde yapılacak değişiklik ile hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için maddi durumlarının yetersiz olduğunu belgelendirmeleri durumunda nakil ücretlerinin Adalet Bakanlığı'nca karşılanacağı öngörülmüştür. Ceza infaz kurumlarında kalan mahpusların nakil masrafları her hal ve şartta devlet tarafından karşılanmalıdır. Mahpusların ailesinin ikamet ettiği veya yakınlarının ikamet ettiği adreslere nakil talepleri ücretsiz olarak karşılanmalıdır. Nitekim mahpuslar gönderildikleri hapisyaneleri rızalarıyla seçmemektedirler, dolayısıyla buldukları yerlerden nakledilmelerinin ücrete tabi olması çoğu mahpusun ekonomik imkanının bulunmadığı düşünüldüğünde hakkaniyetli değildir. Türkiye'deki hapisyanelerin birçoğunda mahpus yakınları ülkenin dört bir ucundan seyahat etmek zorunda kalmaktadır. Bu mahpus yakınlarının birçoğunun maddi veya fiziksel imkanları elvermediğinden bu ziyaretleri gerçekleştirememektedirler. Bu da mahpusların dış dünya ile temaslarını ortadan kaldırmaktadır. Özellikle pandemi sürecinde mahpusların ziyaret hakları bu biçimde ağır bir şekilde ihlal edilmiştir. Dolayısıyla maddenin tüm masrafları devletin üstlenmesi şeklinde düzeltilmesi gerekmektedir.

MADDE 8

Bu madde ile hükümlüler için gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderilme hakkı tanınmıştır. Devamında ise *'kamu düzeninin korunması ile kişi toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlüler'* tarafından gönderilen mektup, faks ve telgrafların dijital olarak kaydedilebilmesi ve 1 yıl süreyle saklanması düzenlenmiştir. İlgili düzenleme, başta haberleşme hakkı ve özel hayatın gizliliği olmak üzere pek çok hukuk ilkesini ihlal ederken Kişisel Verilerin Korunması Kanunu da aykırılık teşkil etmektedir. Haberleşme Hakkı ve gizliliği temel hak ve hürriyetlerdendir. Uluslararası sözleşmelerde düzenlenmiş bu hakkın gerek kullanımında gerekse sınırlandırılmasında, kişinin, bu gizliliğin sağladığı koruma alanından yararlanabilmesi için kamuya kapalı olarak gerçekleştirdiği haberleşmeyi güven içinde yürütebilmesi gerekir. Kişinin cezaevinde olması onu bu haktan ve ilkelerden varestе tutmamaktadır. Özel haberleşme hürriyeti ve gizliliği diğer temel hak ve hürriyetler gibi devletin yasama, yürütme ve yargı erklerine karşı Anayasal koruma altına alınmıştır. Anayasanın, özel hayatın gizliliği ve korunması ile ilgili bölümünün 22/1 maddesinde; *"Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır"* şeklindeki

düzenlemeyle haberleşme özgürlüğü koruma altına alınmış ve öngörülen güvencelerden, ayırım yapılmaksızın bütün kişilerin yararlanacağı kabul edilmiştir. Yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel hayatın ve aile hayatının korunması" kenar başlık 8'inci maddesinin birinci fıkrasında "herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir." hükmü yer almaktadır. Daha önce tüm mahpusların özel hayatının ihlaline sebep olacağı düşüncesiyle karşı çıkılan bu düzenleme sadece siyasi mahpusları kapsayacak şekilde yeniden teklif maddelerine eklenmiştir. Düzenleme Anayasa'nın 10. Maddesinde yer alan Kanun Önünde Eşitlik ilkesine tamamen aykırıdır. Madde gerekçesinde bu ayrımcı uygulama açıklanamamış, siyasi mahpusların zaten hapishane idaresinin denetiminden geçen mektuplarının kaydedilmemesi halinde kamu düzeninin ne şekilde bozulacağı somutlaştırılmamıştır. Bu anlamda düzenleme Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. Maddesinde geçen kişisel verilerin ancak belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenebileceği hususuna zaten denetim altında bulunan mektupların ayrıca 1 yıl süreyle saklanmasıyla amacını açıklayamıyor olması bakımında da açıkça aykırıdır.

Diğer bir husus ise söz konusu mektup, telgraf ve postaların herhangi bir yasal düzenleme gösterilmeden, kim tarafından, ne şekilde saklanacağı belirtilmemesi mahpusların özel hayatının gizliliğini ihlal edeceği gibi hapishane idaresinin geriye dönük keyfi denetlemelerle bir tehdit alanı yaratmasına da imkân sağlayacaktır. Hapishanelerde sıkça karşılaşılan insan hakları ihlallerine karşı çıkan ve bunun üzerine disiplin cezalarına maruz bırakılan mahpuslar saklanan bu verilere üzerinden soruşturma tehditleri ile karşı karşıya kalacaktır. Bir diğer husus önerilen madde gerekçesinde "*Bu iletilere ilişkin kayıt veya belgeler, amacı dışında kullanılmayacak, kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılmayacak ve herhangi bir soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinecektir. Ancak, dördüncü fıkra kapsamında resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks, telgraf ve elektronik iletiler, dijital olarak kaydedilemeyecek veya fiziki olarak muhafaza edilemeyecektir.*" kısmı yer almaktadır. Bu durumda da siyasi mahpusların kayıt altına alınan belgelerinin ne amaç ile kullanılmak istediğinin, düşünülen amacın dışında kullanılması durumunda denetiminin sağlanıp sağlanmayacağına oldukça belirsiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca Mahpusa gelen her mektup ve mahpusun yazdığı her mektubun 1 yıl boyunca cezaî anlamda soruşturma tehdidi altında bırakılması kanunilik şartında olması gereken öngörülebilirlik kuralını çiğnemektedir.

Madde düzenlemesine bağlı olarak hapishane idareleri bu mektup, faks ve iletileri sınırsızca kayıt altına alma keyfiyetine sahiptir. Şöyle ki her yılın sonunda bu verileri imha etse veya silse dahi, daha sonra yeniden bu karar alınabilecektir. Bunlar yapılırken kişisel verilerin kim tarafından ve ne şekilde saklanacağı, kötüye kullanımlarını engelleyecek somut güvencelerin neler olduğunu, bu hukuk dışı uygulamaya karşı bir başvuru usulünün bulunup bulunmadığı, bu verilerin bir yılın sonunda kimin tarafından silineceği belirtilmemiştir. Bu durumun oldukça keyfi uygulamalara yol açacağı açıktır.

MADDE 9

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğe göre kapalı görüş; hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlenmesi, konuşulanların

hazır bulunan görevli tarafından iştirilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir. Yani mevcut düzenlemelerde kapalı görüşler görevlilerce zaten dinlenilmekte ve mahpusun özel hayatının gizliliği hakkı sınırlandırılmaktadır. Bu görüşmelerin bir de kaydedilebilecek olması bu hakkı sınırlamakla kalmayıp ortadan kaldıracaktır.

Tamamen idarenin takdirine bırakılan bu yetkiyle idarenin tamamen keyfi şekilde davranarak istediği mahpusların temel haklarından biri olan özel hayatın gizliliği ve aile hayatını koruma hakkını ortadan kaldırmasının yolu kanuni olarak açılmıştır. İletişimin denetlenmesi ceza usul yasalarında dahi kritik şartlara tabi iken bunun ceza infaz kurumu idarelerinin takdirine bırakılması, idarenin mahpuslar üzerinde ciddi baskı kurması ve insan haklarını ihlal eden bir yetki aşımına sahip olması anlamına gelmektedir.

Önerilen değişiklik 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırıdır. Şöyle ki; Kanun'un 4. maddesine göre Kişisel verilerin ancak belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenebileceği hususu yer almaktadır. Burada zaten denetime tabi tutulan görüşmelerin ayrıca işlenmesinin amacı kanun gerekçesinde açık bir şekilde yer almamış, verilerin kanuna aykırı bir şekilde işlenmesine sebep olabilecek bir düzenleme önerilmiştir. Her ne kadar madde metninde “kamu düzeninin korunması”, “toplum ve kurum güvenliği” gibi terimler kullanılarak 6698 sayılı kanunun istisna hükümleri gereğince düzenleme yapılmak istenmişse de kanunda düzenlenen istisna hükümleri temel hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırılabilecek şekilde yorumlanmayacağı açıktır.

Bunun yanı sıra Havana Kuralları gereği, her çocuğun sık sık ve düzenli bir biçimde, kural olarak haftada bir kez ve her ay en az bir kez ailesi ve savunma avukatı tarafından ziyaret edilmeye hakkı olup bu ziyaretler sırasında çocuğun mahremiyetine, ziyaretçilerle temas kurma ve sınırsız olarak iletişimde bulunma ihtiyaçlarına saygı duyulması gerektiği belirtilmiştir. Bu düzenleme, bu kuralı da doğrudan ihlal etmektedir.

Özcesi, teklif metninde öngörülen dinleme ve kayıt alma yetkisi, mahpusların özel yaşam ve ailevi yaşam haklarına ve haberleşme özgürlüğüne müdahale oluşturmaktadır. Mahpus olmak özgürlüğünden alıkonulmaktadır ancak haklardan alıkonulamaz. Kurum yönetiminin, (son derece geniş tutulan) sınırlama sebeplerinden birinin bulunduğunu saptaması ve buna bağlı olarak karar vermesi sonucu hükümlünün en mahrem görüşmelerinin elektronik cihazlarla kaydedilmesi, kişilerin ifade hürriyetinin ihlali ve yine özel ve ailevi yaşam hakkını sınırlamaktadır.

31.05.2021

Züleyha Gülüm
İstanbul

Mehmet Ruştü Tiryaki
Batman

Abdullah Koç
Ağrı

MUHALEFET ŞERHİ

2/3632 sıra sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Teklif 13 maddeden oluşmaktadır. Teklif 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun'un olmak üzere 4 farklı kanunda değişiklik içermektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Kanun teklifini hazırlayan arkadaşlarımızın iyi niyetinden, bu kanun taraflarına menfaat sağlama adına güzel niyetlerinden dolayı bir endişemiz yok. Bizim mevzuatımızda, kanunlarımızda çok büyük bir sıkıntı yok, genelde uygulayan kafalarda sıkıntılar var. Mesela, getirilen kanun teklifinde şöyle bir terim var: Kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere bazı kısıtlamalar getiriliyor. Şimdi kurul yöneticisi olarak belli bir ideolojiye mensup olan kişi ve o karşıdaki tutuklu veya hükümlü de başka bir kutuptaysa ben bu adama bu hükümden faydalanarak her türlü engellemeyi yasa adına yapabilirim. Dolayısıyla, kanunlarımızda, mevzuatımızda çok büyük bir sıkıntı yok, sıkıntı bu mevzuatı uygulayan kafalarda. Şimdi, dolayısıyla, gerek yargıda gerekse devletin kamu kurumlarında çalışan insanların kafaları, fikirleri, düşünceleri değişmediği sürece siz dünyanın en güzel kanunlarını, mevzuatını da getirseniz bu sıkıntıları yaşayacağız, yaşamaya da devam edeceğiz. Bir diğer konu, İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az ceza alan hükümlü annelerin bu cezasının ertelenmesi yönünde bir uygulama, çok güzel bir uygulama ama eksik bir uygulama cinsiyet ayrımı yapmadan çocuğun babasına da bu hakkı vermek gerekiyor. Bunu ortadan kaldırarak “anne” yerine “hükümlünün” denilmesi daha uygun olur diye düşünüyoruz, madem çocuğun aile ortamında yetişmesi amaçlanıyor, bu sevgiden, şefkatten mahrum kalmaması amaçlanıyor. Özellikle kız çocuğu olan babalar böyle bir empati yaparlarsa kızlarıyla arasında olan duygusal bağ göz önüne alındığında bence bu ayrımı ortadan kaldırıp bütün hükümlülere bu hakkın verilmesi daha uygun olur.

MADELER ÜZERİNE

Madde 1

Teklif ile, izleme kurullarının görevleri arasına yeni bir görev eklenmektedir. ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları tarafından mevzuat ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle belirlenen ilkeler çerçevesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin yönetim, işleyiş ve uygulamalarına yönelik düzenlenen raporların bir örneğinin Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna da gönderilmesi sağlanmaktadır.

2. Madde

Teklif ile, soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla Cumhuriyet başsavcılarının sorumluluk verilmektedir.

Düzenlemeyle; Cumhuriyet başsavcısına savcılarının verdiği takipsizlik kararını kaldırma sonucu doğuran bir yetki verilmektedir. Cumhuriyet başsavcısı; uygulamada ahengi sağlama görevi nedeniyle Cumhuriyet savcılarının kararlarını zaten denetlemektedir. Ayrıca bu yetkinin ne şekilde kullanılacağı açık olmayıp Cumhuriyet başsavcısının keyfiğine bırakılmıştır.

Görüşülmekte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılması "Teklifle soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla cumhuriyet başsavcılarının sorumluluk verilmektedir. Düzenlemeyle cumhuriyet başsavcısına savcılarının verdiği takipsizlik kararını kaldırma sonucu doğuran bir yetki verilmektedir. Cumhuriyet başsavcısı, uygulamada ahengi sağlama görevi nedeniyle cumhuriyet savcılarının kararlarını zaten denetlemektedir. Ayrıca, bu yetkinin ne şekilde kullanılacağı açık olmayıp cumhuriyet başsavcısının keyfiğine bırakılmıştır." teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

3. Madde

Teklif ile, soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılarının sorumluluk verilmektedir.

Düzenlemeyle; Cumhuriyet başsavcısına savcılarının verdiği takipsizlik kararını kaldırma sonucu doğuran bir yetki verilmektedir. Cumhuriyet başsavcısı; uygulamada ahengi sağlama görevi nedeniyle Cumhuriyet savcılarının kararlarını zaten denetlemektedir. Ayrıca bu yetkinin ne şekilde kullanılacağı açık olmayıp Cumhuriyet başsavcısının keyfiğine bırakılmıştır.

4. Madde

Teklif ile, infaz aşamasında verilecek kararların infaz hakimleri tarafından verilmesi gerekmektedir. Ancak, uygulamada infaz hakimlikleri ile hükmü veren mahkemeler arasında görev bakımından uyumsuzluk çıktığı gözlemlenmiştir. Maddeyle, Türk Ceza Kanunu'nun 57'nci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle uygulamada ortaya çıkan tereddüdün giderilmesi amaçlanmaktadır.

5. Madde

Teklif ile, yabancı hükümlüler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazına karar verildiği takdirde sınır dışı edilme işlemleriyle ilgili olarak bu hükümlülerin durumlarının İçişleri Bakanlığınca değerlendirilebilmesine imkân sağlanmaktadır.

6. Madde

Teklif ile infazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağını değerlendirilmesi halinde cezasının infazının, çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilmesine imkan tanınmaktadır. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemeyeceği gibi çocuğun ölmesi veya babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhal infaz edilecektir.

Yalnızca babanın sağ olduğu hallerde aynı imkanın çocuğun hayatta olan tek ebeveyni olan baba için de kullanılması gerekmektedir.

Aksi düzenleme anayasanın eşitlik ilkesini düzenleyen 10 uncu maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Ek olarak 10 yıllık bir sınırdan ziyade suçun muhteviyatına ilişkin de bir sınırlama yapmak gerekmektedir. Örneğin anayasal suçlardan hüküm giymiş bir hükümlünün cezasının ertelenmesi, faaliyetlerine devam etme imkanı yaratacaktır yahut yalnızca cezasının ertelenmesi amacıyla çocuk sahibi olmasını teşvik edecektir.

6'ncı maddesiyle eklenmesi öngörülen (7) numaralı fıkrasının ilk cümlesinin "(7) infazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve anne ya da babanın ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, cezasının infazı, çocuğun onbeş yaşını dol maşına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir." Şeklinde değiştirilmesi, Teklif ile infazına başlanmış olsa bile toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen hükümlünün onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve anne yada babanın ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda cezasının infazının çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar cumhuriyet başsavcılığınca ertelenebilmesine imkân tanınmaktadır. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemeyeceği gibi çocuğun ölmesi veya anne yada babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde erteleme kararı kaldırılarak ceza derhâl infaz edilecektir. Kadın ve erkek hükümlülere eşit şekilde bu hakkın tanınması Anayasa'nın eşitlik ilkesinin bir gereğidir gerekçesiyle teklif edilmiş ve kabul edilmemiştir.

7. Madde

Teklif ile buldukları ceza infaz kurumundan başka bir kuruma nakil talebinde bulunan hükümlülerin maddi durumlarının yetersiz olduğunu belgelendirmeleri durumunda, bu hükümlülerden nakil giderlerinin alınmayacağı hususu hüküm altına alınmaktadır.

8. Madde

Teklif ile hükümlülerin, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda Adalet Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilmeleri imkânı sağlanmakta, ek olarak hükümlü tarafından resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgrafların, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilmesine imkan tanınmaktadır.

Son olarak kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgrafların dijital olarak kaydedilebileceği veya fiziki olarak saklanabileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu durumun istisnası, dördüncü fıkra kapsamında resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks, telgraf ve elektronik iletiler, dijital olarak kaydedilemeyecek veya fiziki olarak muhafaza edilememesi hususudur.

Özel hayat hakkı kişinin özel hayatını her türlü müdahaleden uzak ve özgürce yaşama hakkıdır. Özel hayata müdahale, bir hukuki gerekçeye dayandırılmadıkça hukuka aykırıdır. İnsan sosyal bir varlıktır ve toplumsal yaşamda da hakları vardır. Özel hayat, sadece kişinin özel yaşam alanıyla sınırlı değildir. Toplumsal yaşamdaki düşünce, ifade, din ve vicdan özgürlükleri bu kapsamdadır. Özel hayat hakkına verilen önem, temel insan hakkıdır ve ulusal/uluslararası alanda da yasalarla ve sözleşmelerle güvence altına alınmıştır

Özel hayat hakkının temel amacı bireyleri kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı korumaktır. Dolayısıyla bu haklar çerçevesinde sözleşmelerin tarafı devletlerin kişilerin özel yaşamlarına, aile yaşamlarına, konutlarına ve haberleşmelerine keyfi şekilde müdahalede bulunmama, bu haklara dokunmama yükümlülüğü bulunmaktadır

Özel hayatın hakkına aykırı bu teklif, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin sekizinci; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ise 12.; Anayasanın ise 20., 22. ve 90. Maddelerine aykırıdır.

Komisyon görüşmelerinde ilgili kanun teklifinin 8. Maddesi ile eklenmesi öngörülen 5. Fıkrasında yer alan “veya tehlikeli halde bulunan yada dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen” ibarelerinin teklif metninden çıkarılması “keyfi uygulamaların önüne geçilmesi” amacıyla teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

9. Madde

Teklif ile ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün ziyaretçileriyle yaptığı görüşmelere ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Bu düzenleme içerisinde terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülerin görüşmelerinin dinlenmesi ve

kayedilmesi hususu ele alınmaktadır. Ayrıca, maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, hükümlülerin ziyaret süresi uzatılmaktadır.

Özel hayat hakkı kişinin özel hayatını her türlü müdahaleden uzak ve özgürce yaşama hakkıdır. Özel hayata müdahale, bir hukuki gerekçeye dayandırılmadıkça hukuka aykırıdır. İnsan sosyal bir varlıktır ve toplumsal yaşamda da hakları vardır. Özel hayat, sadece kişinin özel yaşam alanıyla sınırlı değildir. Toplumsal yaşamdaki düşünce, ifade, din ve vicdan özgürlükleri bu kapsamdadır. Özel hayat hakkına verilen önem, temel insan hakkıdır ve ulusal/uluslararası alanda da yasalarla ve sözleşmelerle güvence altına alınmıştır

Özel hayat hakkının temel amacı bireyleri kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı korumaktır. Dolayısıyla bu haklar çerçevesinde sözleşmelerin tarafı devletlerin kişilerin özel yaşamlarına, aile yaşamlarına, konutlarına ve haberleşmelerine keyfi şekilde müdahalede bulunmama, bu haklara dokunmama yükümlülüğü bulunmaktadır

Özel hayatın hakkına aykırı bu teklif, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin sekizinci; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ise 12.; Anayasanın ise 20., 22. ve 90. Maddelerine aykırıdır.

Komisyon görüşmelerinde ilgili maddenin 1. Fıkrasında yer alan “veya tehlikeli halde bulunan veya dışarıyla iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen” ibareleri ile “kamu düzeninin korunmasıyla kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesi önlenmesi amacıyla” ibaresinin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

10. Madde

Harçlar Kanunu'ndaki düzenlemeyle, yapı kullanma izin belgesi verilmesi sırasında yapı kullanma izni harcı ile cins tashihi harcının belediyelerce tek seferde alınması öngörülmüştür.

11. Madde

Teklif ile tutuklular bakımından hasta ziyareti amacıyla verilen mazeret izinleri arasında beklenmesi gereken asgari bir aylık süre şartı kaldırılmaktadır.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ
AHMET ÖZDEMİR VE 21 MİLLETVEKİLİNİN
TEKLİFİ

**CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN
İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/6/2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına (1) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir, aynı fıkranın mevcut (3) numaralı bendine “Başkanlığına,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna,” ibaresi eklenmiş ve aynı bentte yer alan “görev alanına giren bir şikâyet konusu bulunduğu takdirde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“2. Hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek.”

MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 18 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhuriyet başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda görevli ve yetkilidir.”

MADDE 3- 5235 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhuriyet başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususunda görevli ve yetkilidir.”

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN
İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/6/2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına (1) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir, fıkranın mevcut (3) numaralı bendine “Başkanlığına,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Kamu Denetçiliği Kurumuna, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna,” ibaresi eklenmiş ve aynı bentte yer alan “görev alanına giren bir şikâyet konusu bulunduğu takdirde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“2. Hükümlü ve tutukluların naklinde kullanılan araçlar ile adliye binalarında bekletildikleri veya sağlık kuruluşlarında tedavi gördükleri bölümleri yerinde görmek, incelemek, yönetici ve görevlilerden bilgi almak, hükümlü ve tutukluları dinlemek.”

MADDE 2- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 18 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhuriyet başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususlarında görevli ve yetkilidir.”

MADDE 3- 5235 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhuriyet başsavcısı, Cumhuriyet savcılarının soruşturmayı sonlandıran kararları arasında oluşabilecek farklılıkların giderilmesi ile bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi hususlarında görevli ve yetkilidir.”

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir ve
21 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 4- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinin ikinci ve yedinci fıkrasında yer alan “mahkeme veya hakim” ibareleri “infaz hakimi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde yer alan “koşullu salıverilmeden yararlandıktan” ibaresi “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına veya koşullu salıverilmesine karar verildikten” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Bu madde hükümleri;” ibaresi “Yukarıdaki fıkralarda yer alan hükümler;” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(7) İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, onbeş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilmesi halinde cezasının infazı, çocuğun onbeş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun ölmesi veya babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhal infaz olunur.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinin ikinci ve yedinci fıkrasında yer alan “mahkeme veya hakim” ibareleri “infaz hâkimi” şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan “mahkeme” ibaresi “infaz hâkimi” şeklinde değiştirilmiş, maddenin beşinci fıkrasına “dayanılarak;” ibaresinden sonra gelmek üzere “infaz hâkimliğince” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde yer alan “koşullu salıverilmeden yararlandıktan” ibaresi “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına veya koşullu salıverilmesine karar verildikten” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Bu madde hükümleri;” ibaresi “Yukarıdaki fıkralarda yer alan hükümler;” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(7) İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, on beş yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve babanın da ölmüş veya ceza infaz kurumunda olması durumunda, toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilmesi hâlinde cezasının infazı, çocuğun on beş yaşını doldurmasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun ölmesi veya babanın ceza infaz kurumundan salıverilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhâl infaz olunur.”

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir ve
21 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 7- 5275 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasına “Çocuk hükümlüler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 8- 5275 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarına sırasıyla aşağıdaki cümleler ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Hükümlü, usul ve esasları Adalet Bakanlığınca belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilir.”

“Bu iletiler, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilir.”

“(5) Kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Bunlar, amacı dışında kullanılamaz, kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir. Bu hüküm dördüncü fıkra bakımından uygulanmaz.”

MADDE 9- 5275 sayılı Kanunun 83 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir saatten fazla” ibaresi “bir buçuk saatten fazla” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 5275 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasına “Çocuk hükümlüler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 8- 5275 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarına sırasıyla aşağıdaki cümleler ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Hükümlü, usul ve esasları Adalet Bakanlığınca belirlenmek suretiyle, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemlerle de mektup alıp gönderebilir.”

“Bu iletiler, alıcısı dışındaki kişilerin erişimini engelleyici tüm tedbirler alınarak hükümlünün talebine göre posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırılabilir.”

“(5) Kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olan veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülere gelen veya bu hükümlüler tarafından gönderilen mektup, faks ve telgraflar dijital olarak kaydedilebilir veya fiziki olarak saklanabilir. Bunlar, amacı dışında kullanılamaz, kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz, herhangi bir soruşturma veya kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir veya imha edilir. Bu hüküm dördüncü fıkra bakımından uygulanmaz.”

MADDE 9- 5275 sayılı Kanunun 83 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir saatten fazla” ibaresi “bir buçuk saatten fazla” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir ve
21 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“(4) Önceden bilgilendirilmek suretiyle, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan ve terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkum olan veya tehlikeli halde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülerin birinci ve ikinci fıkra kapsamındaki kişilerle yapacakları görüşmeler, kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla kurum yönetimi tarafından dinlenebilir ve elektronik cihazlar da dahil olmak üzere kaydedilebilir. Bu fıkra uyarınca tutulan kayıtlar, amacı dışında kullanılamaz ve kanunda açıkça belirtilen haller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz. Bu kayıtlar herhangi bir soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir.”

MADDE 10- 5275 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “asgari bir ay arayla” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 11- 5275 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “asgari bir ay arayla” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 12- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

“(4) Önceden bilgilendirilmek suretiyle, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan ve terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olan veya tehlikeli hâlde bulunan ya da dışarı ile iletişiminin kurum güvenliği açısından tehlikeli olabileceği değerlendirilen hükümlülerin birinci ve ikinci fıkra kapsamındaki kişilerle yapacakları görüşmeler, kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla kurum yönetimi tarafından dinlenebilir ve elektronik cihazlar da dâhil olmak üzere kaydedilebilir. Bu fıkra uyarınca tutulan kayıtlar, amacı dışında kullanılamaz ve kanunda açıkça belirtilen hâller dışında hiçbir kişi veya kurumla paylaşılamaz. Bu kayıtlar herhangi bir soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmemiş ise en geç bir yıl sonunda silinir.”

MADDE 10- 5275 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “asgari bir ay arayla” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 11- 5275 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “asgari bir ay arayla” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 12- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

